

PŘÍBĚH NELU A GABI

Nelu

Jmenuji se Nelu Žavgurean a jsem z Moldavska. Bydlím ve vesnici jménem Sadaclia jihovýchodně od hlavního města Kišiněva.

Je mi sedm let a brzy půjdu do školy. Moje maminka Galea pracuje v továrně v Rusku. V Moldavsku nemohla najít práci. Táta se o mě a sestru Gabi zatím stará sám, ale brzy pojedje za maminkou, protože ani on nemá dobrou práci. V Rusku jim zaplatí lépe a pak mi budou moci koupit pomůcky do školy. Než se oba vrátí, budeme se sestrou bydlet u babičky v sousední vesnici. Jsme tam zvyklí být hodně často a jezdíme tam moc rádi.

Možná se podívám za rodiči do Ruska, protože umím mluvit rusky. To je u nás v Moldavsku celkem běžné a je to vzpomínka na doby, kdy Moldavsko a Rusko patřily do jednoho státu.

Každý den chodíme s Gabi sami do školky. Táta nás doprovázet nemůže, protože je už v práci. Snídáme ve školce, většinou čaj a chleba s máslem nebo nudle s mlékem. My, starší děti, se kromě hraní, připravujeme také do školy. Mám rád matematiku i psaní.

Okolo páté se už těším na tátu, který nás vyzvedává. Odpoledne si hrajeme nebo se díváme na televizi, ve které nejraději sledujeme „Jen počkej, zajíc!“ Před spaním nám táta vypráví pohádku.

Gabi

Jmenuji se Gabi a je mi šest let. Bydlím stejně jako bráška v Sadacliy, ale brzy se přestěhujeme k babičce. Moc se k ní těším, ale po tatínkovi se mi bude stýskat.

Chodím do stejné školky jako Nelu, ale každý jsme v jiné třídě. Ve školce ráda zpívám a tancuji. Také mě baví malování barvami.

Když nám paní učitelky čtou pohádky, pozorně poslouchám, nejraději tu o Červené karkulce. O víkendu nejdeme do školky, a tak nemusíme brzo vstávat. Odpoledne si hrajeme s kamarády

Dorin, Johnem, Sergioem, Vasilem, Lumeni a Lumenicou.

Pomáháme také v kuchyni nebo s domácími pracemi. To nemám moc ráda. Nelu rád zemetá a vůbec pomáhá v kuchyni víc než já. Bráška v létě také pomáhá na zahrádce, to já zatím nemusím, protože jsem mladší.

Doma nemáme vodu, to tady na vesnici, ani v té babiččině, nemá nikdo. Tatínek pro ni chodí do studny a na koupání ji musí ohřát. Nesnáším mýt se ve studené vodě.

Když jsme o víkendu na návštěvě u babičky, bere nás s sebou do kostela na mši. Ta trvá celé dopoledne. Babička i ostatní starší lidé chodí do kostela často. Když přijedou naši strýčkové, tety a jejich děti, chodíme na mši všichni. Bývá nás opravdu hodně, protože maminka má pět bratrů a sestru, někteří ale také pracují v cizině.

INFORMACE O MOLDAVSKU

Moldavská republika je nejchudší evropskou zemí. Tato země, menší než polovina České republiky, se nachází ve východní Evropě a až do roku 1991 byla součástí Sovětského svazu.

Hlavním městem země je Kišinev a obyvatelstvo tvoří převážně Moldavané, Ukrajinci a Rusové, ale také menšiny jako Gagauzové, Rumuni a Bulhaři. Historicky Moldavsko náleželo Rumunsku, ale na jeho území si dělalo nárok také ruské imperium a oba tyto vlivy jsou dnes patrné v životě celé společnosti. Zvyky a kultura jsou podobné rumunským, ale najdeme zde více ruského vlivu než v Rumunsku. Moldavané mluví rumunským jazykem, ve kterém se objevují ruská slova, a k psaní používají latinku. Také v moldavských restauracích se setkáme s pokrmy, které známe jednak z rumunské, jednak z ruské kuchyně. Typická je kaše z kukuřičné mouky – mamaliga, která je symbolem rumunské kuchyně a v Moldavsku je vyhledávanou přílohou k masu i dalším pokrmům.

Většina obyvatel se hlásí k pravoslaví, a proto je v zemi množství pravoslavných kostelů s typickou bohatou zlatou výzdobou a ikonami svatých.

Hlavním problémem moldavské společnosti je nedostatek práce a vysoké životní náklady. Vysoká nezaměstnanost je příčinou toho, že více než milion Moldavanů pracuje dlouhodobě v zahraničí.

Moldavské podnebí je mírné. Má krátkou mírnou zimu, dlouhé teplé léto a na jihu země dlouhá období sucha. Na pahorkatém území Moldavska s nejvyšší nadmořskou výškou pouhých 430 m n.m., najdeme listnaté lesy, lesostepi i stepi. V Moldavsku nenajdete žádný národní park, jen pět rezervací. Pouze necelá 2% plochy Moldavska jsou chráněná území, což je mnohem méně než ve většině evropských zemí.

Země nemá žádné nerostné zdroje, a tak byla Moldavská republika uchráněna environmentálního poškození v důsledku vlivu těžkého průmyslu, energetiky a těžby. O to větší je však poškození životního prostředí zemědělskou činností.

Moldavsko bylo desetiletí pro bývalý Sovětský svaz významným producentem ovoce, zeleniny, vína a dalších potravin, a to s sebou neslo velmi masivní aplikaci pesticidů. Obdobná situace byla i při

používání průmyslových hnojiv, která znečistovala zdroje pitné vody. Dodnes je 85-90% všech odpadních vod vypouštěno bez jakéhokoliv čištění, což vede k další kontaminaci existujících zdrojů pitné vody.

Rostlinná výroba má i nyní v zemědělství dominantní postavení. Mezi hlavní plodiny patří pšenice, kukuřice, slunečnice, cukrovka a tabák.

Největší příjmy však zajišťuje produkce vína, které má ve světě výborný zvuk, stejně jako moldavské koňaky. Výroba vína má v Besarábii (území mezi řekami Prut a Dněstr) dlouhou tradici, podle některých zdrojů až pět tisíc let.

Láhve často nesou jeden ze symbolů Moldavské republiky – bílého čápa, který drží v zobáku hrozen vína. Tento symbol legenda váže k pevnosti Soroca. Během dlouhého obléhání statečným bojovníkům došla voda. Podle legendy jim k vítězství pomohli čápi, kteří jim v zobáku přinášeli vinné hrozny.

ZDROJ

Váňa, J.: **Environmentální aktivity členů CZ Biomu v Moldávii**. Biom.cz [online]. 2005-07-31 [cit. 2008-06-14]. Dostupné z <<http://biom.cz/index.shtml?x=355134>> ISSN: 1801-2655>

CIA [online]. 2008-07-24 [cit. 2008-07-25]. Dostupné z <www.cia.gov>

Moldavská republika.cz [online]. Nedatováno [cit. 2008-07-06]. Dostupné na <www.moldavskarepublika.cz>

Pettersen, L. **Rumunsko a Moldavsko**. Praha: Svojtka & Co., 2008. ISBN 978-80-7352-765-5

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. [online]. Dostupné na <www.mzv.cz/www/mzv/encyklop.asp>

United Nations Development Programme - Republic of Moldova [online]. Dostupné na <www.undp.md/>

Soros Foundation Moldova [online]. Dostupné na <www.soros.md/en.html>

Moldova [online]. Dostupné na <www.tourism.md/eng/hotels>

ÚVODNÍ AKTIVITA

AKTIVITA, KTEROU MŮŽETE VYUŽÍT JAKO ÚVOD KE KAŽDÉ ZEMI A TAKÉ JAKO SPOJOVACÍ PRVEK VŠECH ZEMÍ. NAŠÍM PRŮVODCEM JEDNOTLIVÝMI ZEMĚMI BUDE VÍTR. V MOLDAVSKU BUDEME OSLOVOVAT VÍTR – VANT PODLE JEHO NÁZVU V MOLDAVŠTINĚ.

Cíle

Děti jsou motivovány k práci na projektu.

Děti si vytvářejí základní představu o mapě světa.

Děti se seznámí s polohou prioritních zemí zahraniční rozvojové spolupráce České republiky ve světě.

Děti se seznámí s některými výraznými reáliemi Moldavska.

Pomůcky

Mapa světa s vyznačenými obrysy jednotlivých prioritních zemí, obrys Moldavska namalovaný na velkém papíře nebo kartonu. (podklady pro vytvoření najdete na CD), kufříky či krabice představující kufřík, cestovatelské deníky – jednotlivé listy s kopiemi obrázků z přílohy, školní sešit nebo jiná forma cestovatelského deníku, Vítr – vyrobený např. z gázy, výtvarné potřeby, CD se zvuky větru nebo motivační hudbou dle vlastního uvážení, příloha 1, 2, CD Anyana - děti a svět.

Motivace

„Víte, ten se má, chvilku je tady a za chvíli úplně někde jinde. Prohání se po celém světě, nezná žádné hranice. Dívá se na svět z výšky a vidí hory, zelené pastviny, spousty zvířet, ryb a vod. Vítr je prostě doma na celém světě a z výšky sleduje, co je kde pěkného, a také

vidí, kde se dějí nepravosti. Fouká a létá si, jak se mu zachce. Když je veselý, hraje si s vlasy dětí v Africe, ale když se rozzlobí, odnese i celou střechu ve vedlejší vesnici. Umí být příjemně teplý, studený a dokáže přinést déšť. Náš Větrík – cestovatel nás zanechá, kam budeme chtít. Třeba do země, která leží na východě Evropy a jmenuje se Moldavsko. Zve nás na velkou cestu světem, zve nás na návštěvu k dětem. Jsou to děti, které žijí daleko od nás, ale mají někdy úplně stejná trápení a radosti jako my. Jindy jsou jejich starosti o dost větší než naše, a přece se dovedou radovat. Nebojte se při své cestě překonat všechny překážky a vydejte se do Moldavska s dobrými a přátelskými úmysly.“

Všechny děti sedí během úvodního vyprávění se zavřenými očima, které otevřou až na pokyn učitelky. Naznačíme foukání větru tak, aby to děti cítily. K podbarvení motivačního vyprávěného textu můžeme použít například skladby z CD Bachova Varhanní hudba.

Postup

- Ve třídě si připravíme nástěnku s mapou světa a vyznačeným Moldavskem.
- Dále můžeme mít velký obrys Moldavska, který v průběhu projektu proměníme s dětmi v koláž,

která zemi charakterizuje. Využijeme výstřižků z časopisů i dětských kreseb – jídla, krajina, zvířata, lidé, počasí, rostliny, ovoce, kulturní plodiny, stavby apod.

- Každé dítě si přinese malý **kufřík** nebo si „kufřík“ vyrobíme z papírových krabic.
- Do kufříku budeme dávat v průběhu celého projektu vytvořené výstupy – obrázky, výrobky.
- Děti se chystají na cestu a vymýšlejí, co si s sebou vezmou, co by mohly v Moldavsku potřebovat (mohou to namalovat nebo si o přípravách na cestu jen povídáme).
- Do kufříku přibalíme také **cestovatelský deník** – školní sešit nebo jednotlivé listy svázané provázkem.
- Do deníku budeme kreslit (nebo jinak jednoduše zaznamenávat) naši cestu.
- V příloze naleznete obrázky, které vám s přípravou deníků pomohou – obrysy zemí, vlajky, černobílé foto dítěte z každé země, omalovánku světa s obrysy prioritních zemí.
- Vítr – Vant můžeme využít také k reflexím aktivit během projektu nebo k celkové reflexi na jeho závěru.

SEZNAM FOTOGRAFIÍ

- 1 Nelu a Gabi hrdě s novými pastelkami
- 2 Nelu a Gabi s babičkou
- 3 Gabi s tatínkem a tetami
- 4 S kamarády
- 5 Děti z družiny při dětském domově v Kišiněvě
- 6 Jak si hrají děti v dětském domově
- 7 Prezenční knížka
- 8 Typický pravoslavný kostel /
Mnich v Orcheiul Vechi, který žije ve vytesané
místnosti ve skále
- 9 Venkovský dům s tradičním koňským povozem
- 10 Typický venkovský dům pomalovaný tradičními
barvami modrou a zelenou /
Panenky v moldavských krojích

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

PŘEHLED AKTIVIT

Aktivita	Foto	Charakteristika	Poznámky
Pastelky str. 6	1	výtvarná a diskuzní aktivita	
Rodina str. 7	2	dramatická aktivita ve skupině	
Kdo je to? str. 8	3	pantomimická a prožitková aktivita	Příloha 3: Pocity
Hračky str. 9	4 6	pracovní aktivita	
Udělej si své sluníčko! str. 10	5	pozorování v přírodě a výtvarná aktivita s přírodním materiálem	
Podpisy str. 11	7	výtvarná a jazyková aktivita	
Kostel str. 12	8	výtvarná aktivita dvojce	
Venkov str. 13	9 10	výtvarná a pracovní aktivita	Příloha 4: Co potřebuje zahradník?
Kroje str. 14	10	výtvarná aktivita	
Koňský povoz str. 15	9	výtvarná a dramatická aktivita	Příloha 5: Kde se vzalo dřevo?

Cíle

Děti přemýšlejí nad významem dávání a přijímání v životě člověka.

Děti rozvíjejí jemnou motoriku.

Děti výtvarně vyjadřují svá přání.

Děti se vžívají do pocitů a přání blízkého člověka.

Vzdělávací oblasti

Umění a kultura, Člověk a jeho svět, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova.

Pomůcky

Fotografie 1, několik sad pastelek, papíry, krabičky od čaje, lepidla.

Motivace

Představíme dětem Nelu a Gabi a povídáme si v kruhu na téma dárky: „Lidé dávají dárky, aby udělali radost někomu, koho mají rádi. Je to tak nejen u nás, ale i jinde ve světě. Jen dárky se trochu liší podle místa, kde se zrovna nacházíte, a také podle toho, jak se lidem v tomto místě světa daří. To, co je pro vás bezcenné, může někomu udělat velkou radost.“

Otázky k fotografii

Co si myslíte, že právě Nelu a Gabi dostali?

Co prozrazuje výraz jejich tváře?

Myslíte, že je lepší dárek dostávat nebo dávat?

Proč bývá na dárcích obal?

Jaké máte pocity při rozbalování dárku?

Postup

- Připravíme pro každé dítě krabičku od čaje.
- Děti si vyberou své tři nejoblíbenější barvy.
- První pastelkou děti nakreslí, co by si přály k narozeninám, nebo dárek, který jim udělal největší radost. Obrázkem polepí svoji krabičku.
- Druhou barvou kreslí děti své tajné přání, nikomu ho nemusí ukazovat a vloží ho dovnitř krabičky.
- Třetí pastelkou nakreslí, co by rády darovaly někomu, koho mají rády – kamarádovi nebo někomu z rodiny. Také tento obrázek uložíme do krabičky.
- Krabička se může stát skříňkou na přání, ke které se za nějaký čas vrátí děti s rodiči doma.
- Aktivitu zakončíme povídáním o významu dávání a přijímání v životě každého z nás. Můžeme mluvit také o splněných a nesplněných přáních, o existenci velkých a malých přání.
- **Jaká jsou přání dětí v České republice a jaká přání mají děti v Moldavsku?**

Cíle

Děti si ujasní, jaký význam má pro ně rodina.

Děti dramatizují běžné situace ze života rodiny.

Děti si uvědomí různé role jednotlivých členů rodiny.

Děti přemýšlejí nad postavením a rolí prarodičů v rodině.

Vzdělávací oblasti

Jazyk a jazyková komunikace, Dramatická výchova, Člověk a jeho svět, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Pomůcky

Fotografie 2, pomůcky pro jednoduché kostýmy.

Motivace

Nelu a Gabi často navštěvují babičku, která žije hned v sousední vesnici. Je pro ně moc důležitá a mají ji opravdu rádi. Tatínek se chystá odjet pracovat do Ruska za maminkou, a tak budou děti u babičky i bydlet.

Moldavsko je nejchudší země v Evropě. V podobné situaci, kdy rodiče odjíždějí do zahraničí za prací, je v Moldavsku mnoho dětí. Ty, které nemají babičku nebo jiné příbuzné, kteří by se o ně mohli starat, žijí v dětských domovech.

Otázky k fotografii

Kdo je s Nelu a Gabi na fotografii?

Jak se Nelu a Gabi asi cítí?

Jezdíte také rádi k babičce?

Chtěli byste u babičky bydlet?

Co máte na své babičce nejraději a proč?

Postup

- Rozdělíme děti do několika skupinek.
- Každá skupinka dramatizuje situace ze života rodiny – Návštěva u babičky, Jedeme na dovolenou, Nedělní ráno u nás doma, Slavíme narozeniny, Jak doma pomáháme, apod.
- Témata situací napíšeme na lístečky a každá skupina si jednu vybere.
- Ke ztvárnění využijí děti zařízení herny a třídy, vymýšlejí jednoduché kostýmy – šátek, čepice, hůl apod.
- Skupinky postupně přehrají svou scénku ostatním dětem, které mohou hádat, o jakou situaci jde.
- Mluvíme o tom, jak stejná situace může vypadat v rodinách různě, děti popisují podobné situace tak, jak se odehrávají v jejich rodině, hledají shody a rozdíly.
- Následuje společná diskuze o jedinečnosti každé rodiny a jejím nezastupitelném významu pro každého z nás.

Cíle

Děti popisují osobu.

Děti pojmenovávají své pocity.

Děti neverbálně vyjadřují své pocity.

Děti si uvědomují význam rodiny v životě člověka.

Děti se vžívají do situace dětí, kterým chybí jeden nebo oba rodiče.

Vzdělávací oblasti

Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a jeho svět, Dramatická výchova, Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý.

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Pomůcky

Fotografie 3, zrcadla, příloha 3.

Motivace

Maminka sourozenců je už dlouho v zahraničí. Pracuje v Rusku v továrně, aby vydělala peníze pro svou rodinu. Děti jí už dlouho neviděly, stýská se jim a představují si, jaké to bude, až se do Ruska budou moci podívat.

Otázky k fotografii

Kdo je s Nelou a Gabi na fotografii?
Chybí tam někdo z rodiny?
Byl někdo z vašich rodičů dlouho pryč?
Stýskalo se vám po něm?
Představovali jste si v duchu jeho podobu?

Postup

- Sedíme v kruhu a koluje zrcadlo.
- Děti se postupně dívají na sebe do zrcadla a zkouší jednoduše několika slovy popsat samy sebe.
- Už bez zrcadla reagují všechny děti mimikou obličeje na naše výzvy: „Jak se asi tvářím, když mám radost, strach, když je mi smutno...apod.“

- Zkusíme s dětmi domýšlet, jak by mohla vypadat maminka Nelu a Gabi žijící v Rusku.
- Sedíme v kruhu, každý řekne nějakou vlastnost, kterou by přisoudil mamince Nelu a Gabi, a tak postupně přidáváme svůj kousek k vymyšlenému popisu.
- V dalším kole děti vyjadřují opět obličejem své pocity: „Jak se cítím, když je maminka dlouho pryč, když dostanu dárek, když zapomenu pozdravit.“
- V pracovním listě přiřazují děti k různým situacím výraz obličeje, který nejlépe vystihuje jejich pocit v dané situaci. Jednotlivé pocity potom pojmenovávají.

Možné obměny aktivity

- Děti popisují svoje maminky.
- Děti poznávají spolužáka podle popisu.
- Děti vyjadřují svoje aktuální pocity – ve třídě jsou položeny obrázky smajlíků (usměváček, mračoun, neutrální) a děti si stoupnou k tomu obrázku, který je nejbližší jejich vlastním pocitům.

Cíle

Děti vyrábějí hračku.

Děti cvičí jemnou motoriku.

Děti rozvíjejí svou fantazii.

Děti vnímají rozdílnou životní úroveň lidí v různých částech Evropy.

Děti zpracovávají zbytkový (odpadní materiál).

Vzdělávací oblasti

Člověk a svět práce, Umění a kultura,
Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika.

Průřezová témata

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova.

Pomůcky

Fotografie 4, fotografie 6, staré punčochy, provázek, nůžky, lepidlo, chlupaté barevné drátky – např. čističe dýmek, filcový materiál.

Motivace

Děti v Moldavsku si hrají s podobnými hračkami, jako mají děti u nás. Jsou pro ně ale vzácnější, protože jich nemají tolik. V odlehlých vesnicích děti většinou nemají dětské knížky ani moderní hračky, na které jsme u nás zvyklí.

Stejně jako dříve u nás si zde děti hrají i s dřívkem, krabičkou, hadříkem a podobnými věcmi nebo používají hračky vyrobené doma. Na druhé fotografii je vybavení družiny v dětském domově, na které poslali peníze lidé ze zahraničí, z bohatších států, které se snaží Moldavsku pomáhat.

Otázky k fotografii

Jaké hračky mají děti na fotografii?

Jsou podobné našim hračkám?

Jaká je vaše nejoblíbenější hračka?

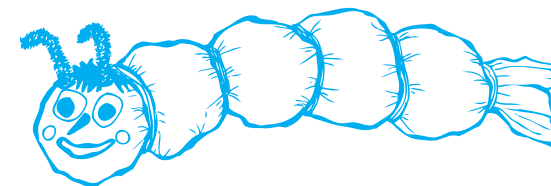
Mají vaše hračky jména?

Už jste si někdy hráli s vlastnoručně vyrobenou hračkou?

Postup

Výroba housenky

- Části silonových punčoch nebo nohavic starých punčocháčů vycpeme novinami nebo papírem.
- Konce vycpaných punčoch svážeme provázkem.
- Obličej housenek vyrobíme z nalepeného fleecového nebo filcového materiálu.
- Tykadla uděláme z chlupatých barevných drátků se štětka.
- K aktivitě je možné použít i barevné punčochy a můžeme provázkem oddělit jednotlivé články těla housenky.
- Diskutujeme společně s dětmi o dalším využití starých věcí, obalů a zbytků materiálů a o souvislosti tohoto využití s ochranou životního prostředí.

UDĚLEJ SI SVÉ SLUNÍČKO

Cíle

- Děti pracují s přírodním materiálem.**
- Děti si ujasňují význam Slunce pro naši planetu.**
- Děti rozvíjejí estetické citění.**
- Děti rozvíjejí pohybové dovednosti.**
- Děti rozvíjejí své hudební citění.**
- Děti pozorují přírodní jev.**

Vzdělávací oblasti

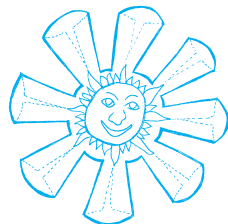
Člověk a svět práce, Umění a kultura,
Člověk a jeho svět, Dítě a svět, Dítě a jeho tělo.

Průřezová témata

Environmentální výchova, Výchova k myšlení
v evropských a globálních souvislostech.

Pomůcky

Fotografie 5, papír, žlutá barva, nůžky, štětec,
lepidlo, placatý oválný kámen.

Motivace

Děti v dětském domově na fotografii vyrábějí z moduritu slunce. Slunce je pro nás všechny důležité a už od dávných dob ho lidé mají v úctě. Bez Slunce by na naší planetě nebyl život. Dává nám teplo, světlo a bez jeho svitu by na Zemi nemohly růst zelené rostliny. Slunce nás provází každým dnem, i když je třeba schované v mracích. Svítí pro děti v České republice stejně jako pro děti v Moldavsku.

Otázky k fotografii

Co dělají děti na fotografii?

Postup

Výroba sluníčka

- Střed slunce bude tvořit placatý oválný kámen.
- Kámen pomalujeme slunečním motivem.
- Ze žlutého papíru vystříháme kolečko a na něj tento kámen přilepíme.
- Okraje žlutého kolečka pravidelně nastříháme na osm částí.
- Každou část, která tvoří paprsek slunce, stočíme do kornoutku a slepíme k sobě.
- K práci si pustíme nebo si s dětmi zazpíváme písničku o slunci.

Pozorování pohybu Slunce na obloze během dne.

- Společně s dětmi zjistíme, kde Slunce vychází, kde ho najdou v poledne, kam směřuje během odpoledne a kde je v podvečer.
- Najdeme v okolí místo, odkud lze pozorovat západ Slunce, a pozorujeme ho s dětmi.
- Zaznamenáme čas, kdy Slunce zapadá, a porovnáme v různých ročních obdobích.
- Pozorování můžeme doplnit namalováním putování Slunce po obloze během dne.
- Povídáme si o denní cestě sluníčka po obloze, hledáme souvislost s denním režimem dětí.

Říkadlo s pohybem

- Můžeme se během práce s dětmi protáhnout a využít k tomu básničku, kterou doprovázíme pohybem.
- Říkáme básničku, jednotlivé verše předvádíme a děti cvičí současně s námi:

Na tom jarním sluníčku (čelné kruhy dovnitř - malujeme sluníčko).
Kytka zvedá hlavičku (vytahujeme hlavu z ramen).
Kosi si tam pískají (naznačujeme hru na píšťalku).
A děti si vyskají (tleskáme do rytmu).
Vyskají a skácou (běžíme vpravo - oběhneme malé kolečko, na čtvrtou dobu tleskneme).
Tančí Nelu s Gabi (běžíme vlevo - oběhneme malé kolečko, na čtvrtou dobu tleskneme).

ZDROJ

Z praxe učitelek mateřských školek

Cíle

- Děti poznají počáteční písmeno svého jména.**
- Děti výtvarně ztvární své jméno nebo písmeno.**
- Děti pracují s celkem a detailem.**
- Děti se seznamují s odlišnostmi v životě dětí, které žijí bez rodičů.**

Vzdělávací oblasti

Umění a kultura, Jazyk a jazyková komunikace, Dítě a jeho psychika.

Průřezová témata

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Pomůcky

Fotografie 7, pastelky, výtvarné potřeby, papíry.

Motivace

Na fotografii je knížka, do které se děti v družině dětského domova v Moldavsku musí každý den „podepsat“. Když neumí psát, používají místo skutečného podpisu obrázek.

Otázky k fotografii

- Co je na fotografii?
- Co by mohly obrázky znamenat?
- Co vám jednotlivé tvary připomínají?
- Děti, kdybyste se měly „podepsat“, co byste namalovaly (napsaly)?

Postup

Obrázkový podpis

- Děti zkusí vyjádřit své jméno obrázkem.
- Obrázky vystavíme na zemi a děti utvoří kolem nich kruh.
- Pokoušíme se odhadnout, komu patří který „podpis“.
- Potom si obrázky vzájemně představíme a děti vysvětlují, proč jméno „namalovaly“ zrovna takto.

Písmeno jako obrázek

- Předepíšeme na čtvrtky velká tiskací písmena abecedy a rozložíme je po zemi nebo na stole. Podle potřeby se některá písmena opakují.
- Děti si vyberou počáteční písmeno svého jména.
- Přemýšlíme s dětmi, co jejich písmeno svým tvarem připomíná nebo která slova začínají na toto písmeno.
- Děti vyzdobí své písmenko a dokreslí k němu obrázek.

Pohybová část

- Říkáme začáteční písmena jmen dětí a ty děti, jejichž iniciály jsme vyslovili, splní předem stanovený úkol:
- Například písmenko P poskládá puzzle, písmenko K srovná židličky, písmenko V najde modrou pastelku apod.

Možné obměny aktivity

- Písmenka vykrájíme ze slaneho těsta podle šablony z tvrdého papíru nebo vyválíme váleček a vytvarujeme z něj písmenko. Zdobíme podle fantazie dětí, například kořením.
- Aktivita může vyústit ve vytvoření velké koláže, na které obrázkový podpis dítěte a jeho písmenko jako obrázek doplňují obrázky znázorňující věci, osoby, zvířata, která začínají na stejné písmeno.

Cíle

Děti rozvíjejí jemnou motoriku.

Děti pracují s přírodními materiály.

Děti se učí trpělivosti a vytrvalosti při práci.

Děti pozorují přírodu.

Děti najdou v celku detail.

Děti spolupracují ve dvojicích.

Vzdělávací oblasti

Umění a kultura, Člověk a jeho svět, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět.

Průřezová témata

Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Osobnostní a sociální výchova.

Pomůcky

Fotografie 8, barevná skříčka, kamínky, plastelína případně slané těsto, barevné kousky staniolu, lepidlo.

Motivace

V Moldavsku je nejrozšířenějším náboženstvím pravoslavné křesťanství. Většina kostelů má venkovní barvu modrou, především na venkově. Kostelní okna bývají zdobena barevnými mozaikami.

Muž na druhém obrázku je mnich a kolem něho leží drobné náboženské obrázky namalované na dřevě, říká se jim ikony. Jsou typické pro východokřesťanské pravoslavné církve.

Nelu a Gabi dobře vědí, jak to v kostele vypadá i jak se tam lidé chovají, protože do kostela chodí s babičkou.

Otázky k fotografii

Co vidíte na obrázku?

Byli jste někdy uvnitř kostela?

Víte, k čemu tato budova slouží?

Kdo je asi muž na druhé fotografii?

Postup

Mozaika

- Pracujeme ve dvojicích a zaměřujeme se nejen na estetický výsledek, ale také na průběh spolupráce mezi dětmi.
- Venku skládáme mozaiky přímo do hlíny nebo písku. Použijeme kamínky, barevná skříčka, mušličky i jiný drobný přírodní materiál.
- Ve třídě použijeme slané těsto nebo

plastelínu. Uděláme placku, na kterou namalujeme nebo vyryjeme tvar okna, které zdobíme barevnými skříčky, korálky, kamínky či barevným staniolem.

- Během vernisáže výtvarných děl mluvíme s dětmi o tom, jak se jim pracovalo ve dvojicích.

Možné obměny aktivity

Malba na dřevo

- Během vycházky si s dětmi všimáme detailů, které jsou součástí přírody - tvarů listů, květů, hmyzu ...
- Naučíme se udělat z prstů „okénko“ a do něho si najít nějaký detail.
- Tento detail malujeme na dřevěné destičky nebo opracovanou kůru nejlépe přímo v přírodě nebo po návratu do třídy.

Cíle

- Děti spolupracují ve skupině.**
- Děti rozvíjejí fantazii a estetické cítění.**
- Děti si upevní pracovní návyky.**
- Děti dodržují pravidla bezpečnosti práce.**
- Děti rozvíjejí rytmické cítění.**
- Děti poznají základní pracovní nástroje zahradníka.**

Vzdělávací oblasti

Člověk a svět práce, Umění a kultura, Jazyk a jazyková komunikace, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost.

Průřezová témata

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova.

Pomůcky

Fotografie 9, fotografie 10, tempery, lepenkové krabice nebo karton, nůžky, barevné lepenky, lepidla, barevné papíry, příloha 4.

ZDROJ

Z praxe učitelek MŠ

Motivace

Tradiční domy na venkově jsou vyzdobeny ornamenty a natřeny většinou zelenou nebo modrou barvou. Stejně tak i oplocení jednotlivých stavení. Moldavské vesnice jsou pestré. U domků bývají zahrádky, které místní lidé obdělávají, aby měli čerstvou zeleninu a ovoce. Mezi tradiční moldavské plodiny patří také vinná réva a slunečnice. Při práci na zahradě většinou pomáhá celá rodina.

Otázky k fotografii

- Co je na fotografii?
- Je stavení podobné stavbám u nás?
- Co je na něm jiné?
- Co je stejné?
- Chtěli byste v takovém domě bydlet?
- Jak to asi vypadá uvnitř domu?

Postup

Společný domek

- Připravíme tyčky k plotu a tvar domku z tvrdého kartonu ve velikosti dětí.
- Každé dítě zdobí jednu vlastní tyčku k plotu, může se inspirovat moldavským domkem na obrázku.
- Ve skupině zdobí děti ornamenty samotný dům. Mohou se inspirovat domy z fotografií nebo nechat pracovat vlastní fantazii.
- Vzniklý dům a jeho barevný plot postavíme na viditelné místo v herně jako součást výzdoby.

Práce na zahradě

- Povídáme si s dětmi o práci na zahradě – jaké druhy činností se vykonávají při péči o zahradu, kdo z dětí už někdy pomáhal při takové práci, co bychom si chtěli na zahradě vypěstovat apod.
- Děti se v pracovním listě seznámí s nářadím, které se na zahradě používá, pojmenovávají ho a odlišují nářadí z jiného oboru.
- Založíme a staráme se s dětmi o malý záhonek na školní zahradě. Děti používají nářadí při konkrétní činnosti.

Doplňující aktivita

- Děti se mohou naučit básničku Týden malých zahradníků a pantomimicky doprovázet jednotlivé verše.

V pondělí, v pondělí
táta práci rozdělí,
v úterý, v úterý
dá nám čisté zástěry,
ve středu, ve středu
už to s rýčem dovedu,
a když přijde čtvrtek,
ryju jako krtek,
a když přijde pátek,
už čekáme svátek
v sobotu, v sobotu
skončíme tu lopotu,
a když přijde neděle,
vstává se nám vesele.

Cíle

Děti zpracují zbytkový materiál.

Děti získávají zkušenosti se zpracováním a s využitím různých materiálů.

Děti si uvědomují propojenost našeho života s tradicemi předků.

Vzdělávací oblasti

Umění a kultura, Člověk a jeho svět, Dítě a svět, Dítě a společnost, Dítě a jeho psychika.

Průřezová témata

Environmentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova.

Pomůcky

Fotografie 10, barevné igelity (tašky, sáčky), obaly, staré látky, punčochy, nůžky, PET láhve, barevné papíry, noviny, lepenky, izolepy, klacík nebo vařečka, provázek.

Motivace

Nejen dříve, ale i dnes, nejen v Moldavsku, ale i u nás se hlavně na venkově můžeme setkat s tradičními lidovými kroji. Kroje se liší podle území, ze kterého pocházejí.

Často se na nich dá poznat, jestli je to kraj bohatý (více zdobený kraj, více krajek a výšivek) nebo spíše chudý (kroj je jednoduchý). Kroj nebyl určený pro denní nošení, lidé ho měli jako sváteční oděv, který nosili do kostela, na svatby, pohřby.

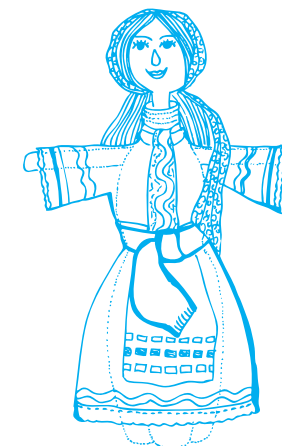
Otázky k fotografii

V čem jsou oblečeny panenky na fotografii?
Víte, že tradice krojů nepatří jen k Moldavsku?
Viděli jste někdy skutečný kraj?
Uměli byste popsat kraj na fotografii?
(Na fotografii je moldavský svatební kraj.)

Postup

Výroba kroje

- S dětmi se pokusíme vytvořit napodobeninu moldavského kroje.
- Pracujeme ve skupinách a využijeme materiál určený již k vyhození – různé obaly, igelity, balicí papíry apod.
- Kroj budeme vytvářet vždy přímo na jednom dítěti ze skupiny.
Děti, které nebudou pracovat na „velkém“ kroji, mohou vytvářet krojovanou láhev.
- Do hrdla láhve zasuneme užší konec vařečky a na jejím širším konci vytvoříme hlavu z punčochy vycpané novinami.
- Napříč láhve uvážeme provázek klacík jako ruce.
- Novinami, vystříhaným papírem, zbytky vlny a látek oblékáme láhve do kroje podle své fantazie.

Cíle

Děti zjistí, že pitná voda z vodovodu, ústřední vytápění v bytě a auto před domem nejsou všude samozřejmostí.

Děti si uvědomí množství práce, kterou je potřeba vynaložit na zajištění základních životních potřeb.

Děti se zamýšlí nad životním cyklem dřeva.

Děti vystihnou posloupnost obrázkového příběhu.

Děti dramaticky ztvárňují pracovní činnosti.

Děti rozvíjejí jemnou motoriku.

Vzdělávací oblasti

Umění a kultura, Člověk a svět práce, Člověk a jeho svět, Dítě a svět, Dítě a společnost.

Průřezová témata

Environmentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Pomůcky

Fotografie 9, krabičky od čaje, lepidlo, nůžky, lepenky, provázky, lékařské špachtle, tyčinky od nanuků, šablony koní, tvrdý lepenkový papír, příloha 5: Kde se vzalo dřevo?

Motivace

Fotografie ukazuje venkovský domek a jeho nejbližší okolí. Na moldavském venkově většinou lidé nemají doma vodu a musí ji nosit ze společné obecní studny podobně jako tatínek Nela a Gabi. Klasickým dopravním prostředkem na moldavském venkově je stále koňský povoz. Kromě jiného je hojně využíván k dopravě dřeva, které si lidé musí obstarávat na topení ve svých domovech.

Otázky k fotografii

Co všechno je na obrázku?

Co nejvíce upoutá vaši pozornost?

Jaký náklad by mohl vozit povoz, který vidíte?

Postup

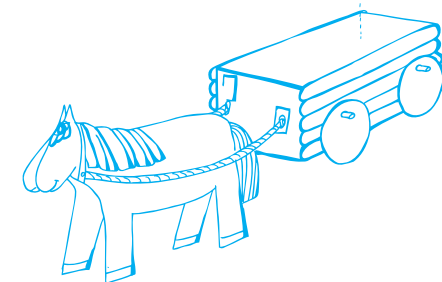
Dřevo nejen na topení

- Děti vymýšlejí, které výrobky ze dřeva znají, a odvozují tak význam dřeva pro člověka.
- Ve dvojicích pracují s vystřiženými obrázky z pracovního listu. Určí správné pořadí obrázků, které ukazují cestu od sazeničky stromu ke dřevu jako surovině.
- Děti vymýšlejí a pantomimicky předvádějí, co

všechno se musí udělat se dřevem, než se doma ohřejeme (naložit na vůz, dovézt domů, složit, nařezat pilou, naštípat polena, naštípat třísky, narovnat v kůlně, připravit ke kamnům, rozdělat oheň, přikládat, vymést kamna, vynést popel).

Výroba koně s vozíkem

- Děti vyrábějí vůz z krabičky od čaje.
- Krabičku propíchneme špejlí a na každou stranu připevníme kolečka vystřižená z tvrdého papíru.
- Na krabičku nalepíme lékařské špachtle nebo tyčinky od nanuků, navozují dojem dřevěného povozu.
- Koně vytvoříme z kartonu podle připravené šablony. Kvůli stabilitě slepíme dva takové koně k sobě, ale nohy necháme neslepené – lehce je ohneme a kůň je stabilní.
- Nakonec koně pomocí provázku připevníme k povozu.
- Aktivitu ukončíme diskuzí o dopravě na moldavském venkově, a o životě na venkově v České republice a v Moldavsku.

Reflexi doporučujeme provádět za jednotlivými aktivitami, po splnění určitého bloku aktivit a v každém případě na konci projektu.

Necháme si vždy dostatečnou časovou rezervu, aby děti mohly otevřeně vyjádřit svoje názory, pocity a dojmy a poznatky.

V této části realizace aktivit využijeme podle potřeby opět postavu Větříku a ptáme se dětí

- jak se jim samostatně pracovalo
- jak se jim spolupracovalo se spolužáky
- co nového se dověděly a naučily
- co je překvapilo
- jaké byly jejich pocity během aktivity

- jaké by mohlo být podle nich pokračování aktivity
- co bylo při aktivitě důležité
- jak se jim dařilo úkol splnit
- jaké se vyskytly komplikace nebo překážky
- co by jim pomohlo, aby mohly úkol lépe splnit

Před rozloučením s Nelu a Gabi z Moldavska se společně zamyslíme nad otázkami

Co jsme se dověděli o životě dětí v Moldavsku?

Najdeme něco společného na životech dětí u nás a v Moldavsku?

Čím se liší život moldavských dětí od života našeho?

Jak jsme prožívali výpravu do Moldavska?

Co bylo těžké? Co bylo snadné? Co nám pomáhalo? Jaké jsou naše dojmy?

Uměli bychom se vžít do pocitů Nela a Gabí? Dovedli bychom vyprávět o naší cestě rodičům nebo kamarádům?

Kdo by se chtěl do Moldavska vypravit doopravdy a proč?

Reflexe nemusí vždy probíhat jen formou otázek a diskuze, ale může být, výtvarná nebo u starších dětí písemná, dramatická.

Pocity mohou děti vyjádřit také pohybem, sochou, smajlíky či barvami.

Smysluplnou reflexi lze realizovat pouze v bezpečném, děti nijak neohrožujícím prostředí. Doufáme, že k budování a rozvíjení takového prostředí ve vaší školce nebo škole přispěje i projekt Anyana - děti a svět.